

Erik Elten: Kritik af skolens kristendomsundervisning.

Humanistisk Debat ønsker hermed at fremhæve følgende vedrørende undervisnings-planen for kristendomskundskab, religion og livsankuelse i folkeskolen:

- 1. Undervisningsstoffet bør omfatte tre afbalancerede dele:**
 - 1.1. Kristendom.**
 - 1.2. Andre religioner.**
 - 1.3. Verdslige livssyn.**
- 2. Grundloven indeholder ikke et påbud om religionsundervisning.**
- 3. Der bør oprettes et lærebogsnævn om objektive normer for skolebøger om religion og livsankuelse.**

Bemærkninger:

Ad 1: Undervisningsindholdet.

Faget kristendomskundskab lever i dets nuværende form ikke op til de udmærkede formålserklæringer om, at skolen skal være præget af alsidighed, åbenhed, selvstændighed, åndsfrihed osv. I faget kristendomskundskab har disse smukke ord udløst alt for beskedne konsekvenser. Lovgivning og især administrativ praksis via **bekendtgørelser og læseplaner giver fortsat den kristne religion en overmåde privilegeret stilling**, både med hensyn til omfang af stofmængde og fordeling af den. Derved motiveres eleverne i flere år til kristne holdninger og tankegange. **Først efter 6 års intellektuel og emotionel binding til kristne begreber og vurderinger bydes der ret perifert på stof om verdslige, humanistiske og naturalistiske livsopfattelser**, og lidt om andre store religioner.

Det er særdeles vigtigt, at de tre livsankuelsesområder behandles både **sideløbende** og med **nutidige eksempler i hele undervisningsforløbet**, og eleverne bør fra begyndelsen opleve, at livssynsproblemer både teoretisk og praktisk er blevet stillet og "løst" af alle tre opfattelser.

Dog bør man **måske lade de mindste elever være i fred for livssynsproblemer!**

En **udvalgsbetænkning** fra 1994 (KUP) fremhæver, at der nu undervises i kristendom, andre religioner og andre livsankuelser, men **"vægten er ganske vist lagt forskelligt"**. Ja, det må man sige!

I ministeriets faghæfte om faget skrives opfølgende, at almenmenneskelige spørgsmål stilles og drøftes såvel inden for kristendommen som i andre religioner og livsopfattelser. Og det er jo rigtigt! Der er **altså 3 mulige svargrupper**, og de burde tilgodeses på alle klassetrin, **men stort set hele faghæftet er relateret til kristne indfaldsvinkler og svar**. Selv delområdet kunst og symboler drejer sig overvejende om elementære religiøse begreber og symboler!

I undervisningens **1. fase (1.-2. kl.)** imødekommes "børnenes åbenhed og spørgelyst om tilværelsen" ved, "at eleverne arbejder med anskuelige fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente og forskellige religiøse fænomener og symboler".

I den **2. fase (3.-6.kl.)** får livsspørgsmålene fortsat en overvejende kristen ramme i form af bibelske fortællinger, kristendomshistorie og kunst, forstået som kirkens billeder og "kristent inspireret musik".

3. fase omfatter **de sidste skoleår**. Undervisningen tager stadig sit udgangspunkt i den kristne religion. Ikke-kristne religioner og andre livsanskuelser skal medtages, men det er uklart, hvor megen plads der bliver til dem. Eleverne skal lære "at forstå religion som noget, der --- kræver personlig stillingtagen og handling". Gør verdslige livsanskuelser ikke også det? Disse **humanistiske og naturalistiske opfattelser indeholder afsnittet ellers ikke noget om! Det anføres i læseplanen, at undervisningen især omfatter bl.a. "værdier af religiøs og religionslignende karakter, der præger tilværelsen i dag". Det religiøse dominerer fuldstændigt planen!**

Læseplanen for denne fase, der også angives at omfatte "ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser" slutter med et afsnit om "billeder og andre kunstværker, der er inspireret af religiøse grundspørgsmål". **Verdslig kunst tæller øjensynligt ikke.**

Ministerens ny læseplan "**Klare Mål**" er tilsvarende ensidig.

Dansk kultur har længe haft en verdslig og pluralistisk karakter, og i en ministeriel undervisningsvejledning (1989) erkendes det direkte, at en "bibelsk-kristelig forståelsesramme" ikke længere er til stede i moderne "elevers og menneskers bevidsthed" (s.39), og at kirken for store dele af befolkningen er en "fjern størrelse" (s.52).

Alligevel topprioriterer dette skolefag ensidigt kristent-religiøse svar .

Ad 2: Grundloven.

I Betænkning vedrørende Revision af Skolebøger (1934) erklærer udvalget side 15, at **grundloven ikke indeholder et påbud om, at der i skolen skal undervises i religion. Faget har ikke nogen særstilling, og det kan nedlægges ved almindelig lovgivning.** Humanistisk Debat foreslår, at emneområdet indbygges i orienteringsfagene, eller at der indføres et nyt fag om livsanskuelser. En sådan fagbetegnelse er mere neutral.

Ifølge nævnte skolebogsbetænkning **bør elevernes bøger være i overensstemmelse med de fagvidenskabelige resultater, og pædagogisk tilpasset skoleelever.** Hvis disse krav kan indfries, så der kun undervises **om** kristendom/religion/livsanskuelse og ikke i kristendom/ religion/ livsanskuelse, kan der principielt ikke være mulighed for fritagelse for undervisningen. Ingen kan med rimelighed bede sig fritaget for saglig information og fri debat, et synspunkt støttet af **domsafgørelser fra FN's menneskerettighedskomite.** Sidst i forbindelse med norsk skolevæsen.

Ad 3: Lærebogsnævn.

Den svenske rigsdag vedtog i 1962 princippet om objektiv religionsundervisning, og et senere nedsat lærebogsnævn undersøgte, om de benyttede lærebøger opfyldte visse objektive normer.

Nævnet opstillede en række fordringer i en arbejdsskitse og offentliggjorde en række meget kritiske analyser af de benyttede lærebøger. Nærmere herom i Dansk Pædagogisk Tidsskrift 1966, s.438-445; Statens offentliga utredningar 1971:91.Samhällsinsatser på läromedelsområdet.

Läromedelsutredningen 4. Side 86-91, 258-290.

Selvom faget siden skoleloven 1975 officielt har været kundskabsmeddelende, har det som ovenfor beskrevet været af både ensidig og forkyndende karakter. **Ministeren billiger endda, at der bedes Fadervor i skolen!** Det bør ikke forekomme på offentlige undervisningsinstitutioner i dagens Danmark.

NB: Denne analyse sendte Humanistisk Debat 26.01 2006 til Haarder og uddannelsesudvalg.

NB: Til orientering: Jeg er universitetslektor i filosofi, Københavns Universitet. (emeritus).